

21.10.2024

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös

Asia

Viranomaisen on ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa tehtävä päätös menettelyn käyttöönotosta (julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki TiHL 28 d § 1 mom.). Viranomaisen tulee ennen päätöksen tekemistä varmistaa, että käyttöönotolle on tiedonhallintalaissa, hallintolaissa, tietosuojasäätelyssä sekä erityislainsäädännössä säädetyt edellytykset. Käyttöönottopäätöksellä viranomainen osoittaa, että edellytykset käyttöönotolle ovat olemassa ja ne on selvitetty.

Kevassa ratkaistaan automaattisesti niitä eläkeasioita, joissa ratkaisu perustuu yksiselitteisesti sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella TiHL 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin (hallintolaki HL 53 e § 2 mom.).

Ratkaisu

Keva on ottanut käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn vanhuuseläkkeen päätösprosessissa.

Laissa tarkoitettua automaattinen ratkaisumenettely on ollut käytössä jo ennen automaattista ratkaisumenettelyä koskevien säännösten voimaantuloa 1.5.2023.

Perustelut

Viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin TiHL 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

21.10.2024

Vanhuuseläkepäätöksessä ratkaisu sisältää kaksi osaa. Vanhuuseläkeoikeus voidaan päätellä suoraa sen perusteella, täytyvätkö laissa säädetyt edellytykset. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on laissa säädetyin iän täyttäminen sekä se, ettei henkilö ole enää siinä julkisten alojen eläkelain piiriin kuuluvassa palvelussuhteessa, josta hän jää eläkkeelle (julkisten alojen eläkelaki JuEL 10 §). Tietyissä erityistilanteissa eläkeikä määräytyy aiemmin voimassa olleiden säännösten perusteella. Tällöinkin eläkeiän täytyminen voidaan päätellä suoraa lain ja olemassa olevien henkilötietojen perusteella (julkisten alojen eläkelain voimaannpanolaki JuELvPL 5 ja 9 §:t).

Eläkkeen määrän ratkaiseminen tapahtuu automaattisesti henkilön palvelussuhde- ja ansiotiedoista lain perusteella määräytyvien laskentasääntöjen pohjalta. Kunakin ajankohtana voimassa olleisiin palvelussuhteisiin ja ansaittuihin ansioihin sovelletaan sillä hetkellä voimassa olleita laskentasääntöjä, joiden mukaan eläkkeen laskentajärjestelmät toimivat.

Jos eläkkeen hakijan henkilötiedot ovat puutteellisia eikä niiden pohjalta ole mahdollista ratkaista asiaa automaattisesti tai jos eläkkeen hakija esittää vaatimuksia tietoihinsa liittyen, selvitetään asia aina ennen sen etenemistä automaattisesti ratkaistavaksi. Asia ratkaistaan manuaalisesti tapauksissa, joissa henkilö on esittänyt tapauskohtaista harkintaa edellyttäviä vaatimuksia kuten eläkkeen myöntämistä takautuvasti yli 3 kuukauden ajalta.

Asianosaisella on aina oikeus valittaa eläkepäätöksestään Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja tämän päätöksestä Vakuutusosoikeuteen.

Keva on laatinut automaattista toimintaprosessia koskevat käsittelysäännöt, joista ilmenee automaattisen ratkaisuprosessin eteneminen sekä säännöt sille, milloin luonnollinen henkilö osallistuu asian käsittelyyn. Käsittelysäännöistä ilmenee myös se, miten ratkaisu perustellaan.

Keva on ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa varmistanut menettelyn laadun testaamalla, että ratkaisumenettely on käsittelysäännöissä kuvatun mukainen ja että ratkaisun pohjalta laaditut päätökset ja muut asiakirjat täyttävät hyvän kielenkäytön vaatimukset. Keva myös valvoo tehtävien automaattisten ratkaisujen ja niihin liittyvien päätösten ja muiden asiakirjojen laatua.

21.10.2024

Automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyvistä henkilötiedoista ja ratkaisuprosessista on tehty tietosuojavaikutusten arviointi, jolla on varmistettu siitä, että henkilötietoja käsitellään sääntösten mukaisesti.

Päätöksen perusteena olevat asiakirjat

1. Automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt (TiHL 28 a § 2 mom.)
2. Automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyvät tiedonhallintalain mukainen tehtävienjako (TiHL 28 a § 1 mom.)
3. Automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvarmistamista koskeva dokumentaatio (TiHL 28 b § 3 mom.)
4. Automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvontaa koskeva dokumentaatio (TiHL 28 c § 2 mom.)

Säännökset

Hallintolaki (434/20023) 53 e § 4 mom., 53 f § ja 53 g §
Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) 28 a-f §:t
Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaki (82/2016)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta. Automaattisen ratkaisumenettelyn lainmukaisuudesta voi valittaa osana automaattisesti ratkaistua eläkepäätöstä koskevaa valitusta.

KEVA

Kimmo Mikander

varatoimitusjohtaja